

HANGON YMPÄRISTÖYHDISTYS ry
HANGÖ MILJÖFÖRENING rf

Hanko 11.1.2007

Uudenmaan ympäristökeskus
PL 36
00521 Helsinki

Viite: Kuulutukseenne 14.11.2006

Asia: Venäjä-Saksa merenalainen kaasuputki

Mielipide ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Hangon ympäristöyhdistys ry:n kotipaikka on Hanko. Yhdistys toimii luonnon- ja ympäristönsuojelun edistämiseksi toimialueellaan Hangossa. Yhdistys esittää seuraavan mielipiteen kaasuputken ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Hanke ja sen vaikutusten arviointi

Hankkeen tarkoituksena on rakentaa Venäjältä Saksaan kaasuputki, joka kulkisi Suomenlahdella merenpohjassa Suomen talousvyöhykkeellä. Hangon ympäristöyhdistys katsoo, että hankkeen vaikutukset Hangon vesi- ja maa-alueisiin sekä Itämeren ja erityisesti Suomenlahden ekosysteemeihin ja niiden toimivuuteen tulee arvioida lakien ja kansainvälisten sopimusten edellyttämällä tavalla. Erityisesti seuraaviin seikkoihin tulee kiinnittää huomiota arviointia suunniteltaessa ja tehtäessä.

Merenpohjan tasoittamistyöt

Suunnitellulla kaasuputken kulkureitillä Suomenlahden pohja on monin paikoin varsin epätasainen. Siksi merenpohjaa joudutaan tasoittamaan ruoppauksin, läjityksin ja myös räjäytyksin. Tämä toiminta ei aiheuta pelkästään rakentamisen aikaista pohja-ainesten liettymistä ja veden samenumista vaan monia muitakin haittoja:

- Pohjasedimentistä mobilisoituu erityisesti fosforiravinteita, jotka veden virtausten mukana leviävät ja sekoittuvat vesimassoihin. Pintavesiin kulkeutuessaan ne aiheuttavat rehevöitymistä lisäämällä levätuotantoa.
- Pohjasedimentistä mobilisoituu myös sinne varastoitunutta orgaanista ainetta, joka hajotessaan kuluttaa pohjan läheisten vesikerrosten muutenkin vähäisiä happivarjoja ja siten heikentävät pohjaeläinten elinmahdollisuuksia.
- Pohjasedimenttiin mahdollisesti kertyneet raskasmetallit sekä muut myrkylliset aineet lähtevät liikkeelle ja aiheuttavat haittoja eliöstölle.

- Kaasuputken reitille mahdollisesti dumpatut kemikaalit ja sotatarvikkeet saattavat myös lähteä liikkeelle säiliöitten rikkoutuessa. Myös ne voivat veden virtailujen mukana kulkeutua pitkiäkin matkoja. Ne voivat aiheuttaa meren elämän lisäksi haittaa suoranaisesti myös ihmisille (esim. sinappikaasu). Ennen merenpohjalla tehtävien töiden aloittamista tulee putkilinja tutkia mahdollisimman tarkkaan, jotta voidaan välttää pohjaan dumpattujen säiliöiden sisällön liikkeellelähtö.

Merenpohjassa tehtävien töiden mahdolliset vaikutukset tulee arvioida avomeren lisäksi myös rannikkoalueilla. Hankoniemen edustalla saaristoa on varsin vähän, jolloin vaikutukset voivat ulottua myös mannerrantaan. Hangon rantavedet ovat luonnonsuojelun lisäksi arvokkaita myös meren ekosysteemien tutkimukselle. Arviointiohjelman liitekartoissa on esitetty suojeltavia kohteita, mutta liitteestä 5 puuttuu Hankoniemen – Tammisaaren saariston laaja Ramsar-alue.

Putkitöiden tukipaikat mantereella

Hankkeen projektitietojen mukaan:

”Suurimittaiset vedenalaiset rakennustyöt edellyttävät maalla sijaitsevia tukipaikkoja. Näitä ovat putkivarastot (korroosiosuojatut/painotetut tai päällystämättömät putket), päällystystilat ja -materiaalit, yleiset varastot merialusten kulutustavaroille, kuten varaosille, polttoaineelle, työkaluille, venttiileille, laipoille, yhteille ja laivatarvikkeille (esimerkiksi köysille, johdoille ja ankkureille) sekä tilat Nord Streamin ja alihankkijoiden hallintatoimille. Myös helikopteritukea saatetaan tarvita sekä asennus- että käyttövaiheessa.

Tutkimus rakennustöiden logistiikasta sekä maalle sijoitettavien tukitilojen määrästä ja sijainnista tehdään alkuvuonna 2007, kun yksityiskohtainen tekninen suunnittelu alkaa. Tukitilojen mahdollisten sijaintien kuvaukset ja arvioinnit sisällytetään projektin ympäristövaikutusarviointeihin. Tukitilojen rakennuksessa otetaan huomioon kansalliset määräykset.”

Hankkeen arviointiohjelmassa ei maalle sijoitettavien tukipaikkojen vaikutusten selvittämisestä ole sanottu mitään. Hyvin yleisellä tasolla siinä todetaan:

”Hankkeella ei todennäköisesti tule olemaan vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen, kaupunkikuvaan, rakennuksiin tai maisemaan Suomen alueella. Hankkeen vaikutukset kyseisiin kokonaisuuksiin selvitetään yleisellä tasolla, ja mikäli hankkeella todetaan olevan vaikutuksia niihin, vaikutukset arvioidaan tarkemmin.”

On varsin todennäköistä, että projektitiedoissa kuvattuja tukipaikkoja todella tarvitaan muuallakin kuin kaasuputken alku- ja loppupäässä Venäjällä ja Saksassa. On mitä todennäköisintä tällaisia tukipaikkoja tarvitaan Suomenlahden rannoilla, ensisijaisesti Suomenlahden suulla. Mikäli tämä oletamus on oikea, tällaisen tukipaikan sijoittamista Hankoniemelle tullaan harkitsemaan, mahdollisesti suunnittelemaankin aivan lähiaikoina. Tällaisilla tukipaikoilla tapahtuvan toiminnan ympäristövaikutusten arviointi tulee lisätä arviointiohjelmaan.

Ensiksi tulee selvittää mistä voidaan löytää riittävä alue niille toiminnoille, jotka mainitaan projektin kuvauksessa (vrt, yllä). Alueella tulee olla riittävän hyvä satama ja

riittävät maaliikenneyhteydet. Alueen tulee olla niin suuri, että siellä voidaan varastoida mm. kaasuputken osia ja päällystää niitä. Koska putket tullaan päällystämään 40-150 mm paksuisella teräsbetonikerroksella, tarvitaan tähän huomattavaan suuria ainesmääriä. Putkien päällystystyö ja siihen tarvittavien materiaalien varastointi tarvitsevat huomattavan paljon tilaa.

Tukipaikkojen ympäristövaikutusten arvioinnin tulee kattaa ainakin seuraavia seikkoja:

- tukipaikan soveltuvuus toimintaan
- tarvittavat valmistelevat toimet, kuten maaston raivaaminen ja tasoittaminen
- maa- ja meriliikenneyhteyksien järjestäminen
- materiaalien varastointi
- selvitys betonoinnissa tarvittavien materiaalien hankinnasta
- työntekijöiden rekrytointi (Suomesta vai muista maista)
- työntekijöiden asuminen ja vapaa-aika
- ympäristöön tapahtuvien päästöjen ehkäisy
- meluhaittojen minimointi
- liikenteen haittojen minimointi
- maisemalle aiheutuvien haittojen minimointi

Hangon ympäristöyhdistys ry

Pertti Sundqvist
puheenjohtaja

Kalevi Keynäs
hallituksen jäsen

osoite: Hangon ympäristöyhdistys ry
c/o Pertti Sundqvist
Haagankatu 3, 10900 Hanko